

Viuli huviala õppekava.

ÜLDOSA

Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärgid

Muusikakoolide ülesandeks ja eesmärgiks on laste ja noorte loomevõimete avastamine ja kavakindel arendamine, professionaalse muusikahariduse õppeks tarviliku ettevalmistuse andmine ja kohaliku kultuurielu edendamine Eesti kultuuritraditsioonide alusel.

Õppe- ja kasvatustöö koolis peab aitama kujuneda isiksusel, kes:

1. mõtleb loovalt;
2. oskab oma tegevust eesmärgistada, kavandada ja hinnata;
3. suudab valida, otsustada ja vastutust kanda;
4. oskab teha tööd, on valmis koostööks;
5. mõistab teadmiste ja pidevõppe tähtsust, oskab õppida.

Kooliastmete õppekorraldus

1. Õppeprotsessi muusikaainete õppes kirjeldatakse astmeti: põhikool -- noorem aste, 1.--4. õppeaastani, vanem aste, 5.--7. õppeaastani; lisa-aastad.

Õppeaasta kestab 35 õppenädalat;

Põhikooli võetakse õpilased vastu konkursi alusel. Konkursi korraldamiseks moodustatakse koolis vastuvõtukomisjon, millesse võib kaasata eksperte ka väljastpoolt. Vastuvõtutingimused ja kord kehtestatakse vastuvõtueeskirjaga.

Põhikoolis toimub:

1. loomevõimete kavakindel arendamine;
2. loominguprotsessi seaduspärasuste ja etappide tundmaõppimine;
3. kunstiteoste retseptiooni- ja interpretatsioonivõimalustega tutvumine;
4. aktiivse ja püsiva suhte loomine visuaalse kunstikultuuriga;
5. tehniliste oskuste arendamine;
6. professionaalse kunsthariiduse omandamiseks ettevalmistamine.

Muusikakoolis antakse noorema astme lõpetamisel õpilasele I astme lõputunnistus.

Muusikakoolide vanema astme lõpetamisel antakse õpilasele põhikooli lõputunnistus.

Muusikakooli tunniplaanid

- Pilliõpetusosakondade muusikaline põhiharidus

Õppeained	Põhikool						
	I õ/ a.	II õ/a.	III õ/a.	IV õ/a.	V õ/ a.	VI õ/a.	VII õ/ a.
	noorem aste				vanem aste		
Põhipill	2	2	2	2	2	2	2
Solfedzho	1	1	2	2	2	2	2
Muusikalugu			1	1	1	1	1
Koosmusitseerimine*	1	1	2	2	2	2	2
Rühmalisaaine*	1	1					
Ind. lisaaine*			1	1	1	1	1

* Ained määratakse, lähtudes õpilaste isikupärast ning kooli võimalustest.

1. Numbrid tabelis tähistavad nädalatundide arvu.
2. Lisaainete õppimisest võib loobuda.
3. Kõikidel pillidel viia läbi tehniline arvestus kaks korda õppeaastas (üks kord poolaastas), hindelised esinemised üks kord esimesel poolaastal ja kaks

korda teisel poolaastal. Lõpueksamid on noorema astme ja vanema astme lõpetamisel.

Kooli õppekava

1. Kooli õppekava on kujundatud välja üleriigilise õppekava alusel.
2. Õppekava rakendamisel arvestatakse õpilase ealisi ja individuaalseid iseärasusi.
3. Arendustöö koolis on pidev. Moodustatakse töörühmad, määrata vastutajad ja tähtajad, dokumenteeritakse tegevus, tehakse vahekokkuvõtteid ja analüüsitakse tulemusi.
4. Õpetaja võtab osa nii ainekavade väljatöötamisest kui ka kooli arengukava kujundamisest.
5. Kooli õppekavas on üldosa ja ainekavad.

Viiuli huviala õppekava

1.1. ÕPETUSE EESMÄRGID

Õige mänguasend, liigutuste vabadus ja osavus. Muusikalise kuulmise arendamine. Konkreetne toonikujundus. Väljendusrikas fraasikujundus ja eri karakterite väljatoomine läbi õige tehnilise teostuse. Selge vormikujundus ja õige stiil.

1.2. NOOREMA ASTME AINEKAVA

1.2.1. I-II õppeaasta

Heliredelid ja kolmkõlad: 1-2-oktaavilised mažoorid ja minoorid, näit. Re-maž., re-min; La-maž., la-min.; Sol-maž., sol-min., Sib-maž., si-min., Mi maž.

A. Grigorjan. Heliredelid ja kolmkõlad

Etüüdid ja kogumikud:

6. V. Jakubovskaja. Viiulimängu algkursus
7. T. Kopli. Viiuliaabits
8. K. Fortunatov. Noor viuldaja I
9. Etüüdide kogumik I / M. Garlitski, K. Rodionov, K. Fortunatov
10. K. Rodionov. Viiulimängu algõpetus
11. Kogumik I-II klassile / M. Garlitski, K. Rodionov, J. Utkin, K. Fortunatov
12. O. Ševšik. Harjutused op. 6 v. I
13. A. Grigorjan. Viiulimängu algõpetus
14. M. Garlitski. Samm-sammult
15. S. Suzuki. Violin School I, II

Valik paladest:

2. W. A. Mozart. Allegretto; Valss; Mailaul
3. T. H. Bayly. Long, long ago
4. J. B. Lully. Lauluke
5. J. Haydn. Lauluke
6. G. F. Händel. Menuett
7. J. S. Bach. Laul; Talupoja kantaat
8. L. Beekman. Kuuseke
9. N. Baklanova. Hällilaul; Romanss; Mazurka; Laul; Ringmäng
10. R. Schumann. Marss; Lõbus talupoeg
11. D. Šostakovitš. Tore päev
12. L. van Beethoven. Koopaorav
13. B. Bartók. Laste laul
14. Martini. Gavott

15. D.Kabalevski. Galopp

16. B.Dvarionas. Prelüüd

Valik suurvormidest II õppeaastaks:

2. O. Rieding. Kontsert h-moll op. 35
3. F. Kuchler. Kontsert G-duur op. 11
4. F. Händel. Variatsioonid A-duur
5. N. Baklanova. Kontsertiino; Sonatiin

I-II õppeaasta oluliseimad nõuded:

- võimalikult vaba ja mugav pillimäng;
- täpse informatsiooni ja kõla taotlemine;
- strihhidest: *détaché*, *legato* ja nende kombinatsioonid;
- sujuv keelevahetus.

I õppeaasta lõppeb esinemisega: 2 eri karakteriga pala.

II õppeaasta jooksul toimub 2 heliredelite arvestust (II ja IV õppeveerandil) ning I, II ja III õppeveerandi lõpus palade arvestus 1-2 eri karakteriga palaga. II õppeaasta lõppeb esinemisega, kus esitatakse suurvorm.

1.2.2. III-IV õppeaasta

Heliredelid ja kolmkõlad: 2-2,5 oktaavilised mažoorid ja minoorid I-III positsioonis koos positsioonivahetusega. Näit.: Sol-maž., la-min.; Re-maž., sol-min.; La-maž., re-min.; Do-maž., si-min.; Fa-maž.; do-min.

A. Grigorjan. Heliredelid ja kolmkõlad

Etüüdid ja kogumikud:

4. Noor viiuldaja II / K. Fortunatov
5. Etüüdide kogumik II / M. Garlitski, K. Rodionov, K. Fortunatov
6. J. Konjus. Väikesed etüüdid ja harjutused topeltnootides
7. F. Wohlfahrt. 60 etüüdi op. 45; op. 74
8. G. Schradieck. Sõrmeharjutused
9. R. Pracht. Etüüdid
10. H. Kayzer. 36 etüüdi op. 20
11. Kogumik III-IV klassile / J. Utkin
12. K.A. Fortunatov. Etüüdid-palad
13. S. Suzuki. Violin School III, IV

Valik paladest:

6. J. S. Bach. Marss
7. P. Tšaikovski. Vana prantsuse lauluke
8. W. F. Bach. Kevadel
9. C. Weber. Jahimeeste koor
10. C. W. Gluck. Bourrée
11. N. Baklanova. Allegro
12. Ch. Dancla. Romanss
13. E. Jenkinson. Tants
14. W. A. Mozart. Katkend oop. Võlulflööt
15. J. Ph. Rameau. Tamburiin
16. L. van Beethoven. Menuett
17. A. Gretšaninov. Imelind; Väike jutustus
18. Z. Bagirov. Romanss
19. N. Sokolovski. Külatants
20. M. Glinka. Tants

21. A. Spendiarov. Hällilaul
22. J.S. Bach. Marss
23. D. Alard. Nokturn

Valik suurvormidest:

1. A. Huber. Kontsertiino F-duur
2. A. Vivaldi. Kontsert G-duur
3. F. K uchler. Kontsertiino D-duur op. 15 (Vivaldi stiilis)
4. Ch. Dancla. Variatsioonid F-duur
5. A. Komarovski. Variatsioonid G-duur
6. F. K uchler. Kontsertiino D-duur op. 12
7. F. Seitz. Kontsert G-duur op. 13
8. L. van Beethoven. Sonatiin G-duur, Sonatiin c-moll

III-IV  ppeaasta oluliseimad nõuded:

- I, II, III positsioonis mäng koos posits. vahetusega;
- tutvumine topeltnootide, akordide, fla olettide, trillerite mängimisega;
- strihhidest: *détaché*, *legato*, *martel *, *staccato*;
- muusikalise v ljenduslikkuse arendamine koos vibraato õppimisega.

III ja IV  ppeaasta jooksul toimub 2 heliredelite arvestust (II ja IV  ppeveerandil) ning I, II ja III õppeveerandi lõpus palade arvestus 1-2 eri karakteriga palaga. III  ppeaasta lõppeb suurvormi esitamisega.

IV  ppeaasta lõpetab noorema astme hindeline eksam: et ud, pala ja suurvorm.

1.3. VANEMA ASTME AINEKAVA

1.3.1. V-VI  ppeaasta

Heliredelid ja kolmkõlad: 3-oktaavilised mažoorid ja minoorid. Tutvumine topeltnootide: tertside, sekstide, oktaavide m ngimisega. Septakordid.

A. Grigorjan. Heliredelid ja kolmk lad

Et udid ja kogumikud:

1. F. Wohlfahrt. 60 et udi op. 45; op. 74
2. R. Pracht. Et udid
3. H. Kayzer. 36 et udi op. 20
4. F. Mazas. Et udid op. 36 I, II
5. Ch. Dancla. 20 et udi op. 68
6. O.  ev ik. Harjutused op. 1, op. 8, op. 9
7. G. Schradieck. S rmeharjutused
8. K. Fortunatov. Noor viiuldaja
9. Kogumik V-VI klassile / J. Utkin
10. S. Suzuki. Violin School V, VI
11. Kogumik tantsud I

Valik palasid:

1. H. Eller.  htulaul; H llilaul
2. F. Mendelssohn. Kevadelaul
3. Ch. Dancla. Polka; Romanss
4. F. Auber. Aaria; Gigue
5. G. Pergolesi. Aaria
6. K. Bohm. Perpetuum mobile
7. A. Rubin tein. Vokk
8. P. T aikovski. Kurb laul
9. W. A. Mozart. Saksa tants

10. L. Boccherini. Menuett
11. D. Šostakovič. Eleegia; Romanss
12. H. Cooper. Tarantella
13. G. Mari. Aaria vanas stiilis
14. A. Moffat. Hällilaul
15. V. Kalinnikov. Kurb laul
16. A. Durand. Chaconne
17. G. Rameau. Tamburiin
18. G. Händel. Menuett
19. R. Schumann. Unistus
20. A. Simonetti. Romanss

Valik suurvormidest:

1. J. Accolay. Kontsert nr. 1 a-moll
2. Ch. Dancla. Variatsioonid
3. G. Bacewicz. Kontsertiino
4. R. Ortman. Kontsertiino a-moll op. 12
5. O. Rieding. Kontsertiino a-moll op. 21; Kontsertiino G-duur op. 24; Kontsertiino D-duur op. 25
6. A. Vivaldi. Kontsert a-moll; Kontsert G-duur; Kontsert g-moll
7. A. Corelli. Sonaat e-moll, Sonaat A-duur
8. G. Händel. Sonaat F-duur
9. A. Komarovski. Kontsert A-duur, Kontsert E-duur

V-VI õppeaasta oluliseimad nõuded:

- tutvumine kõrgete positsioonidega;
- strihhidest: *détaché, martelé, staccato, spiccato, santille*;
- iseseisva muusikalise mõtlemise arendamine;
- edasine töö väljendusrikkuse arendamisel.

Mõlema õppeaasta jooksul toimub 2 heliredelite arvestust (II ja IV õppeveerandil) ning I, II ja III õppeveerandi lõpus palade arvestus 1-2 eri karakteriga palaga. Õppeaasta lõppeb suurvormi esitamisega.

1.3.2. VII õppeaasta

Heliredelid ja kolmkõlad: 3-oktaavilised mažoorid ja minoorid. Topeltnootides tertsid, sekstid ja oktaavid. Septakordid.

A. Grigorjan. Heliredelid ja kolmkõlad

Etüüdid ja kogumikud:

1. R. Kreutzer. 42 etüüdi
2. H. Kayzer. 36 etüüdi op. 20
3. F. Mazas. Etüüdid op. 36 II
4. F. Fiorillo. 36 etüüdi ja kapriisi
5. Ch. Dancla. Etüüdid op. 68
6. O. Ševšik. Harjutused op. 2 v. II, III; op. 8; op. 9
7. G. Schradieck. Harjutused topeltnootides; Sõrmeharjutused
8. J. Dont. Etüüdid op. 37
9. S. Suzuki. Violin School VII, VIII

Valik paladest:

1. J. Raff. Kavatiin
2. D. Šostakovič. Romanss

3. P. Fiocco. Allegro
4. A. Rubinštein. Meloodia
5. E. Grieg. Norra tants
6. J. Brahms. Ungari tantsud; Valss
7. F. Veracini. Largo
8. C. W. Gluck. Meloodia
9. F. Benda. Grave
10. F. Schubert. Mesilane
11. C. Saint-Saëns. Luik
12. E. Glier. Romanss
13. J. Massenet. Mõtisklus
14. J. S. Bach - Ch. Gounod. Ave Maria
15. H. Eller. Õhtulaul; Valss
16. E. Mägi. 8 pala viiulile ja klaverile
17. E. Toselli. Serenaad.
18. Ph. E. Bach. La complaisante
19. A. Wronski. Mazurka.
20. A. Vivaldi. Corrente.

Valik suurvormidest:

1. F. Seitz. Kontsert g-moll op. 12; Kontsert G-duur op. 13; Kontsert D-duur op. 15
2. J. S. Bach. Kontsert a-moll
3. P. Rode. Kontsert nr. 7
4. W. A. Mozart. Kontsert Adelaida
5. G. Händel. Sonaat g-moll; Sonaat E-duur
6. A. Corelli. Sonaat g-moll
7. Ch. Beriot. Kontsert nr. 9 op. 104; Kontsert-soolo
8. D. Viotti. Kontsert nr. 22 a-moll
9. L. Spohr. Kontsert nr. 2
10. J. Accolay. Kontsert nr. 1 a-moll

Õppeaasta jooksul toimub 2 heliredelite arvestust. Õppeaasta lõpetab eksam, mis on ka kooli lõpuksam, kus tuleb esitada 1-2 etüüdi; 2 eri karakteriga pala; suurvorm (1-2 osa kontserdist või sonaat).

SOLFEDZHO

1. Kohaliku omavalitsuse muusikakooli ainekava

1.1. ÕPPESISU

Õpetuse eesmärgiks on arendada õpilastes sisemist kuulmist, intonatsiooni täpsust, lauluoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet.

Aine õpetamise käigus tuleks arendada järgmisi oskusi:

I. Laulmine

11. Laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus.
12. Astmetaju arendamine. Astmete tabamine astmetabelil: noodinimedega, vabalt valitud silbil, astmenumbritega ja/või astmenimedega. Laulmine noodijoonestikult rändnoodi järgi.
13. Heliredeli laulmine: tervikuna, tetrakordide kaupa, erinevates taktimõõtudes, rütmiseeritult, kaanonina.
14. Solfedzheerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega. Õpitud harjutuse transponeerimine. Õpitud harjutuse laulmine peast. Tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.

15. Mitmehäälsuse arendamine. Eelharjutused õpitud astmetega. Heliredelid intervallides (terts, sekst jne.). Intervallide laulmine kahehäälselt. Akordide laulmine 3-4-häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh. kaanonid). Saatega laul.

II. Rütm

Rütmis liikumine. Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. *Ostinato* rütmid - laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmi kaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.

III. Suuline analüüs

Rütmianalüüs. Meloodiaanalüüs. Vormianalüüs. Laadi ja/või helistiku analüüs. Intervallide analüüs. Akordide analüüs. Dünaamika analüüs.

IV. Diktaat

Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks. Kahehäälneline diktaat.

V. Improvisatsioon

Meloodia improvisatsioon: antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne.), antud rütmile.

Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks, lihtsamad rütmipartituurid.

Saate improvisatsioon: bass antud meloodiale, teine hääl antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.

VI. Itaaliakeelsed oskussõnad

Tempode nimetused. Tempomuutused. Dünaamika. Iseloomu väljendavad sõnad.

Nurksulgudesse paigutatud materjal on ette nähtud neile, kes vajavad mahukat ainekava. Läbivõetud teemade süvendamine ja kinnistamine jätkub igal järgmisel õppeaastal kuni lõpuklassini. Loetletud meetodilisi vihjeid võib omavahel kombineerida, varieerida, soovi korral täiendada.

1.2 NOOREMA ASTME AINEKAVA

1.2.1. I õppeaasta

Põhieesmärk: Rütmiõpetus. Laaditaju arendamine. Duur ja moll.

Nõuded:

1. **Meetrum ja rütm.** Rõhulised ja rõhutud taktiosad. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon. Kordamismärk II: :II. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4=. Taktiviipamise skeemid. Noodivältused ja pausid:

tervenoot

poolnoot

veerandnoot

kaheksandiknoot

kuueteistkümnendiknoot

tervepaus

poolpaus

veerandpaus

kaheksandikpaus

kuueteistkümnendikpaus

2. **Noodikirja algteadmised.** Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri. Pauside kirjutamine. Viuli- ja bassivõti. Noodinimetused: silp- ja/või tähtnimetused.
3. **Helistikud.** Laadid: duur ja moll. Astmed ja astmetaju väljaarendamine. Helistikud. Duurid C, F, G, D ja loomulikud mollid a, d, e. [Tutvuda a-molli 3 liigiga]. Paralleelhelistikud. I astme (toonika) kolmkõla. Juhtheli. Märgid: diees bemoll bekaar. Eakohased 1- ja 2-häälsed laulud, harjutused, kaanonid. Transponeerimine. Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine, helile tuginemine jne.). Improvisatsioon.
4. **Diktaat.** Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti.
5. **Tempo ja dünaamika mõiste**
6. **Rütmika.** Liikumise (rütmikaga, tantsuga, pantomiimiga jms.) seotud mõisteid ja vastavate võtete harjutamine. Muusika kuulamine ja analüüs.

1.2.2. II õppeaasta

Põhieesmärk: Molli kolm liiki - loomulik, harmooniline, meloodiline. Intervallidega tutvumine.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid . [Taktimõõt 3/8 ja lihtsamad rütmid selles taktimõõdus].
2. **Helistikud.** Kahe märgiga duur- ja moll-helistikud. Molli 3 liiki (kuju): loomulik, harmooniline, meloodiline. Toon ja pooltoon. Heliredeli ehitus. Püsivad ja püsimatud astmed. Püsimatute astmete lahendamine püsivaisse. Lahendamise mõiste. Tutvumine põhiasemete (I, IV, V) kolmkõladega ja nende laulmine duuris ja harmoonilises mollis. Laulud ja harjutused. Transponeerimine ja improvisatsioon.
3. **Intervallid.** Tutvumine intervallidega p. 1, p. 8, p. 5, p. 4, s. 2, v. 2, s. 3, v. 3.
4. **Diktaat.** Lihtne suuline ja kirjalik diktaat (4-8 takti) duuris ja mollis. Rütmidiktaat kuni 4 takti.
5. **Rütmika.** Tutvumine erinevate tantsurütmidega (eesti rahvatantsud, polka, valss, menuett, masurka jt.).

1.2.3. III õppeaasta

Põhieesmärk: Lihtintervallid. Akordiõpetuse algus.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** 3/8 taktimõõt. Lihtsamad rütmid ja pausid selles taktimõõdus. Grupeerimine. Taktiviipamine.
2. **Helistikud.** Kolme märgiga duur- ja moll-helistikud. Toonika kolmkõla ja pöörded: I, I₆, I₆₄; tähistus duuris: T, T₆, T₆₄; tähistus mollis: t, t₆, t₆₄. Kolmkõla helide nimetused: priim, terts, kvint. Funktsionaalsuse mõiste. Toonika (I astme) kolmkõla (T, t). Subdominant (IV astme) kolmkõla (S, s). Dominant (V astme) kolmkõla (D). Põhikolmkõlade ehitamine ja laulmine (duuris ja harmoonilises mollis). Saate leidmine põhiasemetelega.
3. **Intervallid.** v. 6, s. 6. v. 7 V astmelt lahendusega s. 3 duuris ja v. 3 mollis. s. 7 I astmelt lahendusega p. 8. Lihtintervallide pöörded. Suurus toonides. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja/või alla.
4. **Diktaat.** Suuline ja kirjalik meloodiline diktaat (4-8 takti). Rütmidiktaat kuni 4 takti.

1.2.4. IV õppeaasta

Põhieesmärk: Akordide ehitamine ja laulmine duuris ning harmoonilises mollis: toonika kolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus D lahendusega.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** Taktimõõt 6/8 (3/8+3/8) ja viipamise skeem. [6/8 taktimõõt skeemina 2/8+4/8+2/8 eesti regilauludes.] [Triool ja sünkoop .]
2. **Helistikud.** Nelja märgiga duur- ja moll-helistikud.

3. **Intervallid.** <2 harmoonilises mollis.
4. **Akordid.** Dominantseptakord D₇ (V₇) lahendustega duuri ja molli. [Lihtsate 3-häälsete järgnevuste kuulamine ja laulmine.]
5. **Diktaat.** Meloodiline diktaat duuris ja mollis 8 takti. Rütmidiktaat 4 takti.

1.2.5. Noorema astme lõpueksam

I. Kirjalik

1. Diktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus (8 takti). Kirjutamise aeg 15-20 minutit. Mängitakse 8-10 korda.
2. Rütmidiktaat (4 takti) 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse 3-4 korda.
3. Kõla järgi määramine. Harmoonilised ja/või meloodilised lihtintervallid. Kolmkõla ja pöörded (harmoonilisel kujul). V₇ lahendamine duuri ja/või molli. Õpitud laadi äratundmine.
4. Ehitamine. Antud noodist (üles või alla) intervalli ehitamine. Antud intervalli määramine. Antud helistikus põhikolmkõlade ja toonika kolmkõla pöörete ehitamine. Antud akordi ja helistiku määramine. Antud helistikus V₇ ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Antud noodist (üles) V₇ ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Heliredeli ehitamine.

II. Suuline

1. Antud helistikus heliredeli, toonika kolmkõla ning pöörete laulmine.
2. Antud helistikus põhikolmkõlade ja V₇ laulmine koos lahendusega.
3. Tundmatu harjutuse laulmine.
4. [Aasta jooksul õpitud harjutuse laulmine.]

1.3. VANEMA ASTME AINEKAVA

1.3.1. V õppeaasta

Põhieesmärk: Suurendatud ja vähendatud intervallid. Põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis. Kolmehäälne järgnevus.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** 6/8 taktimõõd. Rütmi grupid kuueteistkümnendiknootidega. Grupeerimine. Sünkoop , triool . [Pide lihtsamad variandid .]
2. **Helistikud.** Viie märgiga duuri- ja moll-helistikud.
3. **Intervallid.** Lihtintervallide ehitamine ja laulmine antud noodist üles ja alla (kordamine). Dissoneerivad intervallid lahendustega duuris ja harmoonilises mollis <4 IV astmelt lahendusega v. 6, s. 6, >5 VII astmelt lahendusega s. 3, v. 3; harmoonilises mollis >7 VII astmelt lahendusega p. 5, <2 VI astmelt lahendusega p. 4.
4. **Akordid.** Põhikolmkõlade pöörded ja nende lahendamine helistikus:
I V₆ I I₆ V₆₄ I₆ I₆₄ V I₆₄
I IV₆₄ I I₆ IV I₆ I₆₄ IV₆ I₆₄
>VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis. Kadentsid: lihtkadentsid - autentne (I V I) ja plagaalne (I IV I); liitkadentsi esimene (I IV V I) ja teine kuju (I IV K₆₄ V I). Harmoonilised järgnevused 4 takti: esimesel poolaastal kolmehäälset; teisel poolaastal neljahäälset. [Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja mollis.]
5. **Diktaat.** 8 takti.

1.3.2. VI õppeaasta

Põhieesmärk: Harmooniline duur. Dominantseptakordi pöörded lahendustega duuris ja mollis. Neljahäälised järgnevused.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** Pidega rütmid [keerukamad variandid]. 6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid. Taktimõõdud 2/2=, 3/2. Taktimõõt 6/4.
2. **Helistikud.** Kuue märgiga duurid ja mollid. Harmooniline duur. Kromaatilised läbiminevad ja abihelid. Mõisted: kaldumine ja modulatsioon.
3. **Intervallid.** Harmoonilises duuris <2 VI astmelt lahendusega p. 4; >7 VII astmelt

- lahendusega p. 5. Ehitamine ja laulmine.
- Akordid.** Põhikolmkõlad harmoonilises duuris. Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis: I pööre (V₆₅) lahendusega toonikasse T, t (I); II pööre (V₄₃) lahendusega toonikasse T, t (I); III pööre (V₂) lahendusega toonika sekstakordi T₆, t₆ (I₆). Neljahäälsete harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine ja laulmine. [Juhtseptakordide ehitamine ja lahendamine duuris ja harmoonilises mollis.]
 - Diktaat.** [Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega.]

1.3.3. VII õppeaasta

Põhieesmärk: Septakordide ehitamine ja lahendamine.

Nõuded:

- Rütm ja taktimõõt.** Sünkoop . Keerukamad sünkoobid ja pided . Segataktimõõt. Vahelduvtaktimõõt.
- Laadid.** Seitsme märgiga duur- ja moll-helistikud. Diatoonilised laadid. Kromaatilise duuri ja molli õigekiri.
- Intervallid.** Kõikide läbivõetud intervallide kordamine eksamik.
- Akordid.** Väike VII₇ põhikujus, lahendusega duuri; >VII₇ põhikujus, lahendusega duuri ja molli. Katkestatud kadentsiga tutvumine V, VI. [Harmoonilises mollis <III lahendusega t₆ (I₆).] [Harmoonilises duuris <VI lahendusega T₆₄ (I₆₄).]
- Diktaat.** Ühe- ja kahehäälnene.

1.3.4. Lõpueksam

Kirjalik (kestvus u. 60 min.)

- Diktaat 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 või 6/8 taktimõõdus.
- Intervallide ja akordide kuulamine harmooniliselt koos lahendustega (8-10).
- Intervallide ja akordide ehitamine ning lahendamine antud helistikus või antud noodist ja intervallide ning akordide määramine koos lahendusega (8-10).
- Harmooniline järgnevus duuris või mollis 8 takti.
- Soovi korral diatoonilise laadi või kromaatilise heliredeli või paljumärgilise molli ehitamine.

Suuline

- Tundmatu harjutuse laulmine (transponeerimine).
- Akordide laulmine õpetaja valikul. Kas
 - juhtseptakord ja dominantseptakordi pööre lahendusega antud helistikus või
 - 4-6 akordist koosnev kadentsiaalne järgnevus õpetaja poolt antud akorditähistuse järgi.
- Soovi korral loomuliku, harmoonilise ja meloodilise molli laulmine.

1.4. LISAASTE

- Liittaktimõõdud.**
- Laadid.** Kromaatiline duur ja moll. Diatoonilised laadid. Pentatoonika. Vahelduv laad. Modulatsioon ja kaldumine. I järgu sugulushelistikud.
- Intervallid.** Harmooniline duur <4 VI astmelt s. 6; >5 II astmelt v. 3. Loomulikus mollis <4 VI astmelt v. 6; >5 II astmelt s. 3.
- Akordid.** Harmoonilises duuris <VI T₆₄; >II T₆. Loomulikus mollis >II t₆. Harmoonilises mollis <III t₆. II₇ septakord ja juhtseptakordid ning nende pöörded.
- Diktaat.** 1-2-häälnene (kromaatilised helid, kaldumine, modulatsioon).

Kui lisaastme õpilasel on edaspidi kavas jätkata õpinguid mujal, tuleb solfedzho ainekava koostamisel silmas pidada vastava õppeasutuse sisseastumiskatsete nõudeid. Individuaalset programmi võib rakendada ka muul erijuhul.

MUUSIKALUGU

1. Kohaliku omavalitsuse muusikakooli ainekava

1.1. ÕPPESISU

Ainekava on Eesti-keskne. Mitme-eestlastest õpilastele soovitatakse oma (rahvus)kultuuriseltside toetusel korraldada täiendavaid tunde (kursusi).

Varasematel aegadel oli muusikaloo programmis eesti muusikat kolmandik. Käesolevas ainekavas on eesti muusikaloo 1/5 viimasel õppeaastal, ülejäänud jaotatud teistele õppeaastatele. Nooremas astmes alustatakse eesti rahvalaulude, pillilugude ja tantsudega. Ka teiste teemade puhul on ette nähtud olulisel määral «eestimaist». Kogu muusikaloo kursuse jooksul soovitatakse iga tunni alustuseks vähemalt 5 minuti jooksul vestelda kodukandi ja kogu Eesti muusikaelust (muusikauudistest), milles saab otstarbekalt ära kasutada helisalvestusi, videokatkendeid, muid illustratsioone. Vanemas astmes on iga teema juures võimalik tõmmata paralleele Eestis toimuvaga, paiguti saab näidata otseseid seoseid. Sel viisil toimides võime ainekava nimetada rahvuslikuks.

1.2. NOOREMA ASTME AINEKAVA

Noorema astme materjal ei ole esitatud selle läbivõtmise järjekorras. Õpetajale on jäetud vabadus järjestada (ja ühitada) teemasid nii nagu kohalikud tingimused (rühmade koosseis, õppeabinõude muretsemise ajastamine, õpetaja eelistused jms.) dikteerivad. Muusika valimine on jäetud täies ulatuses õpetaja maitse ja võimaluste valdusse.

1.2.1. III ja IV õppeaasta

Sissejuhatav teema. Muusikaloo sisu, selle koht kooli teiste õppeainete hulgas. Muusikaline heli. Heli omadused. Heli teekond tekkimisest kuulajani. Akustika aabitsatõed. Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, register, kooskõla (harmonia), faktuur.

Eesti rahvamuusika. Vanem ja uuem rahvalaul. Rahvapillid ja pillilood. Rahvatantsud.

Vokaalmuusika. Laulud. Rahvalikud laulud. Pop-laulud. Ansamblid. Koorid. Nende koosseis.

Instrumentaalmuusika. Sümfooniaorkestri pillid partituuri järjekorras. Pillirühmadest moodustuvad ansamblid (puupuhkpilli kvartett jne.). Kokkuvõtteks, partituuri järjekorra kinnistamiseks *B. Britteni variatsioonid Purcelli teemale*. Orel ja klaver (kaks kuningat). Süntesaator (kas kroonprints?). Pillid, mida tavaliselt sümfooniaorkestri põhikoosseisus ei esine. Instrumentaalansamblid ja orkestrid.

Programm-muusika

S. Prokofjev. Petja ja hunt

C. Saint-Saëns. Loomade karneval

A. Marguste. Punane raamat

A. Vivaldi. Aastaajad

E. Grieg. Süit Peer Gynt

M. Mussorgski. Pildid näituselt

Helitööde ülesehitus. Kuulamisülesannete kasutamise metoodika omandamine. Ühe- ja kahejaoline ülesehitus. Kolmejaoline vorm. Liht- ja liitvorm (kahe- ja kolmeosaline). Variatsioonid. Rondo.

Tantsud. Ajaloolised tantsud: pavaan, galjard, braanl; menuett, gavott, ekossees; polonees, masurka, krakovjakk, polka, booloro, tšaardaš, valss, habaneera, tango. Tantsusüit. Aasia, aafrika, ladina-ameerika rütmid. Peotantsud. Kaasaegsed tantsud. Ballett.

Lavamuusika. Muusika sõnalavastuses. Ooper. Rock-ooper. Operetid. Muusikal.

1.3. VANEMA ASTME AINEKAVA

V ja VI õppeaastal antakse ülevaade muusika arengust keskajast meie sajandini. Liigestuse aluseks on stiilid. Iga stiiliperioodi esindaja(i)ks on valitud helilooja(d), kes ainekava koostajate arvates on kõige enam mõjutanud muusika edaspidist arengut või kelle teosed on ajaproovile enim vastu pidanud.

Et muusika kuulamiseks jääks rohkem aega, tuleks heliloojate elulugudest esile tuua ainult (algõpetuse tasandil) olulisemat. Ainekavas ei ole nimetatud õpilaste repertuaaris leiduvaid palu.

Loetletud heliteostest teeb õpetaja oma valiku või asendab teistega, olenevalt konkreetse rühma tasemest või fonoteegi võimalustest.

1.3.1. V õppeaasta

Keskaeg. Romaani ja gooti stiil. Gregooriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum, motett. Rüütllaul. (Kasutada T. Siitani koostatud kassette ja konspekte.)

Renessanss. Ajastu üldiseloostus, võrdlus keskajaga. Uued ilmalikud lauluzhanrid: ballata, madrigal. Pime muusik Firenzest Francesco Landino. Madalmaade koolkond, selle tähtsus polüfoonilise muusika arengus. Tähtsamad esindajad. Renessansi ajastul kasutatud pillidest.

Barokk. Ajastu üldiseloostus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloostus, tähtsamad zhanrid.

Johann Sebastian Bach. Inventsioonid, prelüüdid ja fuugad (HTK). Oreliteosed. *Passacaglia ja fuuga c-moll. Orelitokaata ja fuuga d-moll.*

Concerto grosso mõiste. *Brandenburgi kontserdid.* Vokaalmuusika. Mõni aaria või kantaadi osa.

Klassitsism. Üldiseloostus. Uue helikeele võrdlus barokiga.

Uued zhanrid.

Joseph Haydn. Sümfoonia mõiste ja ülesehitus. Sonaat allegro vorm. Instrumentaalkontsert. Keelpillikvartett. *Sümfoonia nr. 103 Es-duur. Kontsert trompetile ja orkestrile Es-duur. Divertiment op. 3 nr. 5 F-duur.*

Wolfgang Amadeus Mozart. Imelapse periood. *Sümfoonia nr. 40 g-moll. Klaverisonaat k. 331 A-duur. Serenaad «Väike öömuusika».* Ülevaade ooperiloomingust. *Katkendid ooperitest «Figaro pulm», «Don Giovanni», «Võlflööd».* Reekviemi mõiste. *Osad «Reekviemist» (nr. 1 «Requiem», nr. 2 «Dies irae», nr. 7 «Lacrymosa»).*

Ludvig van Beethoven. Helikeele erinevus võrrelduna Haydni ja Mozarti loominguuga. *Klaverisonaat op. 13 nr. 8 c-moll «Pateetiline». Klaverisonaat op. 27 nr. 2 cis-moll «Kuupaiste». Klaverisonaat op. 57 nr. 23 f-moll «Appassionata». Sümfoonia nr. 5. Sümfoonia nr. 9 (katkend sümfoonia lõpust -- kooriga).*

1.3.2. VI õppeaasta

Romantism. Romantismi põhijooned kõikides kunstides.

Franz Schubert. Laululoosting. *Laulud «Forell», «Muusikale», «Ave Maria». Ballaad «Metshaldjas».* Laulutsüklid. *Kaunis Möldrineiu («Rändamine», «Kuhu», «Kütt», «Mölder ja oja»).* *Talvine teekond («Pärnapuu», «Kevadunelm», «Post», «Vares», Leierkastimees»).* Klaverimuusika. *Valsid, muusikalised hetked, marsid.* Kammermuusika. *Kvintett klaverile, viiulile, vioolale, tšellole, kontrabassile D-duur op. 114 («Forellikvintett»).* Sümfooniad. *Sümfoonia nr. 8 («Lõpetamata») 1. osa.*

Fryderyk Franciszek Chopin. Etüüdid. *Etüüd op. 10 nr. 3 E-duur, nr. 12 c-moll. Etüüd op. 25 nr. 1 As-duur.* Prelüüdid. *Prelüüd op. 28 nr. 15 Des-duur, op. 28 nr. 4 e-moll.* Poloneesid. *Polonees op. nr. 1 A-duur, op. 53 A-duur.* Masurkad. *Masurka op. 67 nr. 4 a-moll, op. 68 nr. 3 F-duur.* Valsid. *Valss op. 67 nr. 2 Cis-duur, op. 64 nr. 1 Des-duur.*

Robert Schumann. Klaverimuusika. *Klaveripalade tsükkel «Karneval» («Eusebius», «Florestan», «Chiarina», «Davidsbündlerite marss»).* *Klaveripalade tsükkel «Lastestseenid» («Unistus»).*

Ferenc Liszt. Klaverilooming. *Mefisto-valss. Nokturn «Armuunelmad».* *Etüüd nr. 2 «Gnoomide ringmäng».*

Rahvusromantism

Norra muusika. Norra rahvusmuusika.

Edvard Grieg. Klaveripalad. Orkestrimuusika. *Lüüriline süit op. 54 (Norra talupoja marss).* *Muusika H. Ibseni draamale «Peer Gynt».* *Kontsert klaverile ja orkestrile a-moll.*

Soome muusika. Soome rahvalaul. Seos eesti muusikaga. *«Hümn». «Porilaste marss».* *Einojuhani Rautavaara «Cantus arcticus» 3. osa «Luigeland».*

Jean Sibelius. *Sümfooniline poeem «Finlandia». «Kurb valss». Sümfoonia nr. 2 IV osa. Süit viiulile ja keelpilliorkestrile III osa «Suvel»*

Rootsi muusika. Rootsi rahvamuusika. Rahvuslik pillimuusika.

Hugo Alfven. *Rootsi polka (Polka från Roslagen). Karjasetüdraku tants. Rootsi rapsoodia nr. 1.*

Baltimaade muusika

Läti muusika. Läti rahvamuusika. Piirialade rahvalaulude sarnasus. Cimze seminari osa eesti muusikakultuuris. Ühislauluvara.

Alfred Kalniņš

Leedu muusika. Sutartines kui kogu maailma ulatuses ainulaadne nähtus.

Mikalojus Zhiurlionis. Helilooja ja kunstnik. *Sümfooniline poeem «Mets». Sümfooniline poeem «Meri».*

Vene muusika

Rahvalaulust Glinkani.

Mihhail Glinka. Orkestrimuusika. *Sümfooniline fantaasia «Kamarinskaja».*

Kontsertavamängud «Aragoni hota», «Öö Madridis». Ooperid. Ooperi «Ruslan ja Ludmilla» avamäng.

Vene muusikaelu 19. saj. II poolel. Võimas rühm.

Aleksander Borodin. *Ooper «Vürst Igor». Polovetside tantsud. Sümfoonia nr. 2 h-moll «Vägilassümfoonia» I osa.*

Modest Mussorgski. *Laulud «Kirp», «Hällilaul Jeromškale». Klaveripalade tsükkel «Pildid näituselt».*

Nikolai Rimski-Korsakov. *Sümfooniline süit «Šeherezade». Ooper «Muinasjutt tsaar Saltanist», («Kimalase lend»).*

Pjotr Tšaikovski. *Klaveripalade tsükkel «Aastaajad» (2--3 pala). Kontsert klaverile ja orkestrile nr. 1. Sümfooniad. Sümfoonia nr. 5. Ooperid. Ooper «Jevgeni Onegin» (sissejuhatus, Tatjana ja Olga duett, Tatjana kirjastseen, Onegini aaria). Balletid. Numbrid ballettidest «Pähklipureja», «Uinuv kaunitar», «Luikede järv».*

Sergei Prokofjev. *Balletid. Ballett «Romeo ja Julia» («Tütarlaps Julia», «Montecchi ja Capuletti», «Rüütlite tants»). Sümfooniad. Sümfoonia nr. 1 («Klassikaline»). Sümfoonia nr. 7 («Noorte»).*

Dmitri Šostakovitš. *Prelüüdid ja fuugad. Sümfoonia nr. V. Filmimuusika. (Romanss filmist «Kiin».)*

1.3.3. VII õppeaasta

Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. saj. keskel. Laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus.

Esimesed üldlaulupeod. **J. W. Jannseni** tegevus I üldlaulupeo organiseerimisel. Lõhe klerikaalse ja demokraatliku rahvusliku liikumise leeri vahel. Laulupidude repertuaar, kunstiline külg ja nende tähtsus eesti muusikas.

Eesti rahvusliku heliloomingu teerajajad **A. Kunileid, A. Thomson, Fr. Säebelmann, K. A. Hermann.** Nende elu ja looming.

Esimesed professionaalse haridusega heliloojad **J. Kappel, M. Härma, K. Tüرنpu.**

I sümfooniaorkestri loomine 1900. a. **A. Läte** poolt. Tema looming ja muusikaline tegevus sajandialguse Tartus.

Esimesed kompositsioonilase eriharidusega heliloojad **R. Tobias** ja **A. Kapp.** Nende osa eesti sümfoonilise muusika arendamises. (*Avamängud «Julius Caesar» ja «Don Carlos».*) Esimene eesti klaverikontsert. R. Tobiase *«Kontsertpala».* Esimesed oratooriumid (R. Tobiase *«Joonase*

lähetamine» ja A. Kapi «*Hiob*»).

Põhjamaise helikeele taotlused **H. Elleri** instrumentaalmuusikas. (*Sümfooniline poeem «Koit»*).
Tema viiuli- ja klaveripalad.

E. Tubin -- Eesti suurim sümfonist, esimese eesti balleti «*Kratt*» looja. (Katkend mõnest sümfooniast ja *balletist «Kratt»*.)

Rahvusliku koorilaulu areng -- **M. Saar** ja **C. Kreek**. Rahvaviiside arendusvõtted nende koorilauludes. Näiteid M. Saare klaveripaladest ja soololauludest. Vaimulikud rahvaviisid C. Kreegi loomingus. Katkend «*Eesti reekviemist*».

Rahvamuusika kasutamine **V. Tormise** muusikas. Võrdlus M. Härma, M. Saare ja C. Kreegiga. Näited -- «*Eesti kalendrilauludest*», «*Ingerimaa õhtud*» jm.

Uute muusikaväljendusvahendite areng 1960. aastate instrumentaalmuusikas:

Neoklassitsism (**E. Tamberg** «*Concerto grosso*», **J. Rääts** «*Kontsert kammerorkestrile*», A. Pärt «*Partita*»).

Kollaazh (A. Pärt «*Kollaazh BACH*»).

Aleatoorika (**J. Koha** «*Rondo*»).

Dodekafoonia (A. Pärt «*Nekroloog*»).

A. Pärdi loomingu kaks perioodi.

Uusi jooni XX saj. II poolel sündinud heliloojate loomingus. **L. Sumera, E.-S. Tüür** jt.

Ülevaade eesti ooperi arengust. **E. Aav, E. Kapp, V. Kapp, G. Ernesaks, E. Tamberg**.